

ESHTISHDA NUQSONI BO'LGAN BOLALAR

ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI ÓQTUVCHILARI:

VAZIRAXON AXMEDOVA,

MAHZUNA QODIROVA SHAMSIDDIN QIZI.

ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI MAKTABGACHA

FAKULTETI OLIGOFRENOPELAGOGIKA YÓNALISHI 101-GURUH TALABASI

XURSANJONOVA MOXINUR ILYOSJON QIZI

Annotatsiya: ushbu tezisdagi, eshtishda nuqsoni b'lgan bolalar haqida tushuncha, kelib chiqish sabablari va bolaning rivojlanishiga ta'siri, haqida malumotlar keltirilgan.

Abstract: this thesis provides information on the concept of hearing impaired children, the causes of effects their origin and the child's development.

Аннотация: в данной дипломной работе представлены сведения о понятии слабослышащие детей, причинах их возникновения и влиянии на развитие ребенка.

Kalit sózlar: ijtimoiy va aqliy rivojlanish, irsiy kasalliklar, ota-ona, surdopedagogika, maxsus maktab, implantlar, logapedagogika, axborot, infeksiyalar, gipoksiya, anakoziya.

Key words: social and mental development, hereditary diseases, parents, deaf pedagogy, special school, implants, speech pedagogy, information, infections, hypoxia, anakosia.

Ключевые слова: социально – психическое развитие, педагогика глухих, специальная школа, имплантаты, речевая педагогика, информация, инфекции, гипоксия, анакозия.

Eshtish imkoniyati inson hayotidagi eng muhim kommunikativ vosita ekanligi, eshtish imkoniyati orqaligina inson nutqiy muloqotni egallasho mumkinligini hisobga olsak, eshtishda muommosi ya'ni kamchiligi b'lgan bolalarning nutqni egallash, ta'lim olish Narada murakkabligini tasavvur qilishimiz mumkin.

Eshtish nuqsoni b'lgan bolalar o'qitish muommosini surdopedagogika y'nalishi peradmetining ajralmas qismi hisoblanadi.

Surdopedagogika : (lotincha "surd" - "surdus" - kar, "eshtishning buzulishi" va "pedagogika" - ta'lim - tarbiya, o'qitish ilmi) ma'nolarni anglatadi.

Surdopedagogika- eshtishda muommosi b'lgan bolalarning maxsus ta'lim, bu sohani ilmiy jihatdan rivojlantirish y'olida faoliyat olib boradigan mutaxassislar tayyorlashda q'ollaniladigan asosiy o'quv fans hisoblandi.

Eshtishda nuqsoni b'lgan bolalar eshtish tizimining turli darajadagi buzilishlari tufayli ovozlarni normal eshtish va qabul qilish qobiliyatiga ega b'lmagan bolalardir.

Bu nuqsonlar turli darajada bõlishi mumkin : quloqning qisman eshitmasligi yoki tõliq kar. Bu bolalar tovushlarni ajtatish, nutqni tushunish va gapirishda muommolarga duch kelishadi, bu esa ularning jismoniy , aqliy hamda ijtimoiy rivojlanishiga ta'siri qiladi.

Kar va zaif eshtuvchiga bõlinadi. Óz navbatida zaif eshtuvchi ham 3ta darajaga bõlinadi :

1. 25 - 50 db yengil zaif eshtuvchi.
2. 50 - 55 - 70 db òrta zaif eshtuvchi.
3. 70 - 80 db oğir zaif eshtuvchi.

DB - tovushning baland yoki pastligini õlchov birligi hisoblanadi.

Kar - 90 db bõladi , endi soğlom insonni eshtishi qanchada bõladi yoki bõlish kerak deydigan bõlse, ularniki 16-25 db bõlish kerak hisoblanadi. Karlar ham 2ga bõlinadi : 1. Erta 2. Kech.

Kelib chiqish sabablari :

Eshtish nuqsonlari turli omillar tufayli payday bõlishi mumkin . Ular 3davrga bõlinadi : 1) perinatal, 2) natal, 3) postnatal.

1.Perinatal davri (homladorlik davri) boshlangandan to bola tuğilguniga qadar davom etadigan davrni qamrab oladi. Bu davrda onaning soğligi va tashqi muhit omillari bolqning eshtish tizimiga jiddiy ta'siri kõrsatadi.

2. Natal davri (tuğilish davri) tuğilish jarayoni bilan boğliq. Ushbu davrda yuzaga keladigan muommolar bolaning eshitish qobilyatiga bevosita ta'siri qilishi mumkin.

3. Postnatal davri (tuğilgandan keyin) bola tuğilgandan keyin boshlanadi va u hayotining ilk oylari yoki yillarida eshitish tizimining rivojlanishi yoki buzilishi bilan boğliq bõlishi mumkin.

1-Bolaning rivojlanishiga ta'siri:

Eshtish qobilyati buzilishi bolaning turli rivojlanish jihatlariga sezilarli darajada ta'siri kõrsatadi. Misol uchun: 1)eshtishida muommosi bõlgan bolalarda tovushlardi eshtish va tushunish cheklangan bõlgani sababli nutq rivojlanishi orqada qoladi. 2) õquv faoliyatida qiyinchiliklar, ayniqsa ,õqish va yozishda muommolar yuzaga keladi.

3) axborotni qabul qilish hamda tahlil qilish qobiliyatining pasayishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib shuni aytmoqchimanki,eshtishda nuqsoni bo'lgan bolalarni erta aniqlash va ularga moslashgan yordamni ko'rsatish orqali ularning to'laqonli rivojlanishi va ijtimoiy hayotga qo'shilishi uchun zarur sharoit yaratish kerak. Eshtish nuqsoni bo'lgan bolalar toifasi jamiyatning o'ziga xos qatlamidir. Ularning eshtish qobilyatining to'liq yoki qisman yo'qligi nafaqat nutq rivojlanishiga,balki shaxsiy, jismoniy va t'limiy faoliyatlariga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bunnday bolalarning

imkoniyatlarini to'g'ri baholash, ularni qo'llab quvvatlash va ijtimoiy integratsiyani ta'minlash har qanday jamiyatning rivojlanganlik darajasini belgilovchi muhim omillardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1- Boshlang'ich va Maktabgacha ta'lim metodika kafedirasi. Defaktologiya asoslari. Guliston -2017.
- 2- Po'lativa P. Maxsus pedagogika .Toshkent -2005.
- 3- V.S.Rahmonova. Maxsus pedagogika_ Toshkent : G'ofur G'ulom. 2005.